

Til medlemmerne af
Folketingets Sundhedsudvalg

3. maj 2017

Kvaliteten i psykiatrien er hårdt presset, viser en gennemgang af de seneste tal - behovet for politisk handling og grundlæggende nytænkning er stort

Kortere indlæggelser og flere genindlæggelser. En stigning i anvendelsen af tvang. Antallet af patienter er steget med en fjerdedel – det er flere end 23.000 mennesker. Samtidig er antallet af senge kun øget med 48. Ifølge de seneste tal brugte man 6528 kroner mindre på en psykiatrisk patient i 2015 end i 2011. I samme periode har man til sammenligning sænket forbruget i kroner og øre på en patient med en fysisk sygdom med 100 kroner. Nu må og skal psykiatrien have et løft, en helt nødvendig fremtidssikring. Og den prioritering på linje med somatikken, mange taler om, men som tydeligvis ikke sker, skal blive virkelighed. Psykiatrifonden har samlet de seneste års udvikling og sender hermed de klare tal til alle medlemmer af Folketingets Sundhedsudvalg som et åbent brev.

Psykiatrifonden mener at enhver, der ser tallene sort på hvidt må indse, at der skal forandring til. Vi ved, at det er vigtigt at der gribes ind tidligt og effektivt for at bremse sygdomsudvikling. Mange kan blive helt raske, og andre kan komme til at leve et godt liv med deres sygdom, men det kræver, at vi vælger at give dem den bedst tænkelige behandling i de stærkeste faglige hænder. Hvis vi fortsætter med at udhule psykiatrien som nu, rammer de kommende års udvikling os endnu hårdere.

Verdenssundhedsorganisationen WHO har meldt ud, at psykisk sygdom om få år vil være en af de almindeligste årsager til sygemeldinger.

Politikere må erkende og handle på udviklingen

Psykiatrifonden finder udviklingen i psykiatrien meget bekymrende og mener, at det fokus, der lige nu er på forholdene for mennesker med psykisk sygdom, skal bruges til at give området et stort og tiltrængt løft i form af såvel ressourcer som uddannelse. Og I politikere må anerkende behovet for en lavere hastighed på effektiviseringerne.

Meget tyder desuden på, at der er brug for en grundig gennemgang af strukturen i psykiatrien for at sikre, at fx arbejdsgange og sammenhængende processer er optimeret – for patienternes skyld og for samfundsøkonomiens.

Fra 2011 til 2015 har der været markante nedskæringer i både voksenpsykiatri og børne- og ungdomspsykiatri. Der bruges færre penge pr. patient, idet antallet af patienter er steget kraftigt uden at de økonomiske midler er blevet øget i samme tempo.

Psykiatrifonden
Højrevej 43, 3 sal
2400 København NV
Tlf.: 3929 3909
pf@psykiatrifonden.dk
CVR. 1917 4883
Giro: 028 5528

Antallet af indlæggelsesdage er faldet i perioden samtidig med, at antallet af genindlæggelser er steget.

Tvang anvendes mere, ikke mindre

Andelen af både børn og voksne, der udsættes for en eller flere former for tvang, er steget siden 2011/13 (Sundhedsstyrelsen benytter et gennemsnit af tvang i 2011-2013 som baseline for monitorering af tvang)¹.

Brugen af bælte og remme (og hvor lang tid, den enkelte er fikseret) er faldet. Dog ser det ud til, at brugen af tvang ikke generelt er faldende, men er flyttet over på andre områder: fysisk fastholdelse, beroligende medicin givet ved tvang, tvangsmedicinering og tvangsindlæggelser er i samme periode øget.

Der er i øvrigt stor forskel på omfanget af de forskellige regioners brug af tvang – både ift. hvor meget tvang, der benyttes, og hvilken tvangsforanstaltning, der benyttes.

Markante nedskæringer i psykiatrien

Når man sammenligner nedskæringerne i psykiatrien med nedskæringerne på det somatiske område, har nedskæringerne i psykiatrien været markant større. På det somatiske område er udgifterne ifølge Sundhedsministeriets egne tal skåret med 4 % per patient fra 2008-2015, hvor der i psykiatrien er skåret 18 %. Og hvor genindlæggelsesfrekvensen er steget år for år i psykiatrien, har den ligget relativt stabilt på det somatiske område.

Tal bør føre til politisk handling

Tallene viser tydeligt den manglende prioritering af det psykiatriske område ift. det somatiske område. 17. januar 2017 viste en optælling fra DR Nyheder desuden, at der er 113 ubesatte psykiaterstillinger over hele landet. Det er et stort og selvstændigt problem, som må og skal prioriteres på linje med manglen på speciallæger i somatikken.

Tallene her bør føre til politisk handling. Vi vil meget gerne mødes til en drøftelse af tallene og af, hvor og hvordan, der skal sættes ind nu, for at skabe de mest effektive og nødvendige forandringer.

Med venlig hilsen

Anne Lindhardt
Formand for Psykiatrifonden

På næste side af brevet her har vi indsat vores tal i kort form. Vi har desuden vedhæftet et notat til denne mail, hvoraf alle kilder og data fremgår.

¹ Indikator 8.08 angiver at andelen af personer der udsættes for en eller flere former for tvang er stagneret, men de præcise angivelser af andele af både børn og voksne (indikator 8.02 og 8.05) viser en stigning. Kilde: <http://esundhed.dk/sundhedsaktivitet/tip/Sider/tip03.aspx>

Fakta i kort form (læs det vedhæftede notat for fuld kildeangivelse og alle data)

Udviklingen fra 2011-2015 i voksenpsykiatrien

- Der bruges **6528 kr. færre pr. patient** – svarende til en nedskæring på 10%.
- **Antallet af patienter stiger med 23.129 personer** – svarende til en stigning på 25%. På trods af denne stigning er antallet af sengepladser i perioden kun øget med 48 pladser².
- **Indlæggelsestiden er faldet med 3 dage** – svarende til et fald på 15%.
- Antallet af **genindlæggelser³ stiger fra 20,2% til 22,5%** – svarende til en stigning på 12%.
- Antallet af **tvangsindlæggelser** er steget fra 3.387 årligt til 4.153 årligt – svarende til en **stigning på 23 %**.

Udviklingen fra 2011-2015 i børne- og ungdomspsykiatrien

- Der bruges **6588 kr. færre pr. patient** – svarende til en nedskæring på 13%.
- **Antallet af patienter stiger med 7601 personer** – svarende til en stigning på 33%. På trods af denne stigning er antallet af sengepladser i perioden kun øget med 20 pladser.
- **Indlæggelsestiden er faldet med 10 dage** – svarende til et fald på 28%.
- Antallet af **genindlæggelser fra 2011-2015 stiger fra 11,2% til 16,5 %** - svarende til en stigning på 45% (2010-2015 er stigningen fra 8,8 til 16,5 % - næsten en fordobling).

Tvang i psykiatrien⁴. Alle personer. Udvikling fra 2004-2015:

- I 2004 var der 2.261 tvangsindlæggelser, mens der i 2015 var 4.155. **Det er en stigning på 84 %**
- I 2004 var der 15.288 tvangsforanstaltninger ved fiksering/ fysisk magt. I 2015: 21.510. **Det er en stigning på ca. 40 %**
- I 2004 blev der givet beroligende medicin ved tvang 4.065 gange. I 2015 8.132 gange. **Det er en stigning på 100%**
- I 2004 var der 5.259 tvangsforanstaltninger med bælte, mens der i 2015 var 5.067. **Det er et fald på 4 %**.
- Der er store regionale udsving i anvendelsen af tvang.

² Benchmarking af psykiatrien 2015: Bilag 1.1. normerede sengepladser.

³ En genindlæggelse defineres som: "(...)en akut indlæggelse, der finder sted mellem én og syv dage og mellem otte og 30 inden for samme år. Den sygehusregion patienten har den første indlæggelse på, tilskrives genindlæggelsen, uafhængig af om genindlæggelsen finder sted i en anden sygehusregion". Danske Regioner: Benchmarking af psykiatrien 2015: s. 58.

⁴ Data vedr. tvang i psykiatrien: Esundhed.dk. Link:

<http://esundhed.dk/sundhedsregistre/tip/Sider/tip01.aspx>